

POSTANOWIENIE Z DNIA 28 MAJA 2009 R.

III KZ 29/09

1. Zarządzenie o uznaniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji za bezskuteczny, jako blokujące możliwość wniesienia kasacji z uwagi na nierozpoznanie tego wniosku, zamyka drogę do wydania wyroku i w związku z tym podlega zaskarżeniu na zasadach ogólnych (art. 459 § 1 w zw. z art. 466 § 1 k.p.k.).

2. Jeżeli określona czynność procesowa objęta jest tzw. przymusem adwokacko-radcowskim i strona twierdzi, że nie jest w stanie tego braku formalnego usunąć bez wyznaczenia jej obrońcy lub pełnomocnika z urzędu, a jednocześnie wnosi o przywrócenie terminu do samego dokonania tej czynności procesowej, wówczas brak formalny polegający na osobistym dokonaniu czynności przez stronę (a więc na niespełnieniu wymogu przymusu adwokacko-radcowskiego) nie może powodować bezskuteczności wniosku o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności.

W takiej sytuacji zarówno ewentualne wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu, jak i – w wypadku odmowy przyznania pomocy prawnej z urzędu – wezwanie do usunięcia braku formalnego samej czynności zasadniczej staje się aktualne dopiero w wypadku uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności zasadniczej.

Przewodniczący: sędzia SN D. Świecki.

Sąd Najwyższy w sprawie Stanisława K., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 28 maja 2009 r., zażalenia wniesionego przez Stanisława K. na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego Wydziału

Karnego Sądu Apelacyjnego w L. z dnia 19 marca 2009 r., w przedmiocie uznania wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji za bezskuteczny

postanowił uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 2 lutego 2009 r. wnioskodawca Stanisław K. wniósł o przyznanie pełnomocnika z urzędu, celem sporządzenia i podpisania kasacji, zwolnienie od opłaty od kasacji oraz przywrócenie terminu do jej wniesienia w razie uchybienia terminowi. Zarządzeniem z dnia 20 lutego 2009 r. zastępca Przewodniczącego Wydziału Sądu Apelacyjnego w L. nie uwzględnił wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, stwierdzając że został złożony po upływie terminu do wniesienia kasacji, który minął w dniu 29 stycznia 2009 r., co spowodowało, że postępowanie przedkasacyjne zostało zakończone, a zatem wyznaczenie pełnomocnika jest zbędne. W związku z tym zarządzeniem wnioskodawca został wezwany w trybie art. 120 § 1 k.p.k. do usunięcia braku formalnego wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji, przez jej dołączenie do wniosku, po uprzednim sporządzeniu i podpisaniu przez pełnomocnika w terminie 7 dni pod rygorem uznania wniosku za bezskuteczny. Wobec nieusunięcia wskazanego braku, zarządzeniem z dnia 19 marca 2009 r. zastępca Przewodniczącego Wydziału Sądu Apelacyjnego w L., na podstawie art. 120 § 2 w zw. art. 126 § 1 k.p.k. i art. 526 § 2 k.p.k., uznał wniosek o przywrócenie terminu za bezskuteczny. Na to zarządzenie zażalenie wniósł wnioskodawca, doma-

gając się jego uchylenia i przywrócenia terminu do wniesienia kasacji oraz wyznaczenia pełnomocnika z urzędu do jej sporządzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy rozstrzygnąć, czy dopuszczalne jest zażalenie na zarządzenie o uznaniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji za bezskuteczny, wydane w trybie art. 120 k.p.k., skoro nie przysługuje zażalenie na postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia kasacji (art. 528 § 1 pkt 3 k.p.k.). Jednakże to postanowienie podlega w sposób pośredni kontroli instancyjnej (art. 528 § 2 k.p.k.), gdyż konsekwencją jego wydania będzie wydanie zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji złożonej po terminie, na które przysługuje zażalenie (art. 530 § 3 k.p.k.). Skoro więc zarządzenie o uznaniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji za bezskuteczny blokuje możliwość wniesienia kasacji, z uwagi na nierozpoznanie tego wniosku, to tym samym zamyka drogę do wydania wyroku. Takie zarządzenie podlega zażaleniu na zasadach ogólnych (art. 459 § 1 w zw. z art. 466 § 1 k.p.k.).

Przechodząc do zażalenia trzeba uznać, że jest ono zasadne, gdyż słusznie skarżący domaga się ponownego rozpoznania sprawy w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Stwierdzić bowiem należy, że z uwagi na sposób procedowania w tej kwestii, w zaistniałym układzie procesowym, wnioskodawca został pozbawiony możliwości skutecznego ubiegania się o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Zgodnie z art. 126 § 1 k.p.k. warunkiem rozpoznania tego wniosku było dopełnienie czynności, która miała być w terminie wykonana, a więc złożenie kasacji, z tym, że z uwagi na przymus adwokacko – radcowski (art. 526 § 2 k.p.k.), powinna ona zostać sporządzona i podpisana przez adwokata albo radcę prawnego. W sytuacji więc, gdy wnioskodawca, jak twierdzi, nie ma środków finansowych na ustanowienie pełnomocnika z wyboru, to zastosowany sposób procedowania zablokował mu drogę do przywrócenia

terminu do wniesienia kasacji, gdyż jego wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu nie został uwzględniony dlatego, że upłynął termin do wniesienia kasacji, zaś jego przywrócenie nie jest możliwe z przyczyn formalnych, bo wnioskodawca nie złożył kasacji odpowiadającej wymogom art. 526 § 2 k.p.k. Tworzy się wówczas przysłowiowa „kwadratura koła”. Oczywiście jest, że przy tak ukształtowanym układzie procesowym, strona zostaje pozbawiona uprawnienia do wniesienia kasacji, z którego przecież, także nie ze swojej winy, nie mogła skorzystać, np. gdy zachodzą podstawy do przywrócenia terminu do wniesienia kasacji oraz do wyznaczenia w tym celu przedstawiciela procesowego z urzędu (art. 78 § 1 w zw. z art. 526 § 2 k.p.k.). W takiej sytuacji procesowej literalne odczytanie treści art. 126 § 1 k.p.k. prowadzi do absurdalnych, z punktu widzenia procesowego, konsekwencji. Jest to więc wystarczający powód do odstąpienia od wykładni językowej tego przepisu na rzecz wykładni funkcjonalnej. Dlatego też trzeba przyjąć, że zawarty w art. 126 § 1 k.p.k. warunek formalny wniosku o przywrócenie terminu, przez dokonanie czynności, która powinna być w terminie wykonana, w wypadku gdy ta czynność obarczona jest dodatkowym wymogiem formalnym niemożliwym do spełnienia przez samą stronę, to jego niespełnienie nie może powodować bezskuteczności wniosku o przywrócenie terminu do jej dokonania. W takiej sytuacji, wezwanie do uzupełnienia braku formalnego wniosku o przywrócenie terminu, przez dokonanie tej czynności, staje się aktualne dopiero w wypadku uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu. Tak więc, w wypadku wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji bez jej złożenia zgodnie z wymogiem art. 526 § 2 k.p.k., należy wezwać stronę do uzupełnienia tego braku formalnego wniosku, a w wypadku niewykonania wezwania, uznać wniosek za bezskuteczny. Jednakże, gdy strona w związku z tym wezwaniem złoży wniosek o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i podpisania kasacji lub wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu

złoży taki wniosek, to wówczas należy rozpoznać wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Odmowa przywrócenia terminu spowoduje, że wniosek o wyznaczenie przedstawiciela procesowego z urzędu stanie się bezprzedmiotowy. Jednakże, w takiej sytuacji na odmowę przywrócenia terminu do wniesienia kasacji stronie nie będzie przysługiwało zażalenie (art. 528 § 1 pkt 3 k.p.k.). W konsekwencji, w takim układzie procesowym nie będzie też możliwa kontrola instancyjna tego postanowienia, gdyż wobec braku kasacji, nie zapadnie decyzja o odmowie jej przyjęcia (art. 530 § 3 i art. 528 § 2 k.p.k.). Natomiast, w razie przywrócenia terminu do wniesienia kasacji, wniosek o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu stanie się aktualny i należy go rozpoznać. W wypadku jego nieuwzględnienia strona będzie miała jednak otwarty termin do wniesienia kasacji przez przedstawiciela procesowego ustanowionego z wyboru.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy przedstawione zapatrywanie prawne będzie dla organu procesowego wiążące (art. 442 § 3 k.p.k.).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.